

Wstęp

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii zobowiązują jednostki samorządu terytorialnego do przygotowywania i uchwalania gminnych programów z zakresu profilaktyki uzależnień. Realizacją tych wymogów jest opracowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2026–2029, który stanowi lokalny plan działań ukierunkowany na zapobieganie uzależnieniom oraz minimalizowanie negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych.

Program stanowi ważny element lokalnej strategii przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym. Jego cele i kierunki działań pozostają zgodne z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 przedłożony o rok do 2026 przez Radę Ministrów. Jako kluczowy dokument lokalnej polityki zdrowia publicznego, program wyznacza cele strategiczne i operacyjne, określa priorytety działań oraz wskazuje zadania, których realizacja ma przyczynić się do poprawy stanu zdrowia, poziomu bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców miasta.

Od 2022 roku gminne programy profilaktyki mogą obejmować również zagadnienia związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym, w tym m.in. uzależnieniu od technologii cyfrowych, hazardu czy kompulsywnych zakupów. Z tego względu w niniejszym programie uwzględniono również te obszary problemowe, dostosowując planowane działania do aktualnych wyzwań społecznych.

Zakres zadań przewidzianych w programie został powiązany z działaniami ujętymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Województwa Zachodnio Pomorskiego, co zapewnia spójność i komplementarność podejmowanych działań na poziomie regionalnym. Przy opracowywaniu dokumentu uwzględniono również aktualne rekomendacje Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom dotyczące zasad realizacji oraz finansowania gminnych programów profilaktycznych.

I. Założenia Programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2026–2029 stanowi całościowy plan działań ukierunkowany na przeciwdziałanie różnym formom uzależnień oraz ograniczanie ich negatywnych konsekwencji na poziomie lokalnym. Program opiera się na realizacji spójnych i skoordynowanych działań prowadzonych jednocześnie w wielu obszarach funkcjonowania społecznego, z uwzględnieniem specyfiki środowiska lokalnego oraz rzeczywistych potrzeb mieszkańców.

System działań profilaktycznych i interwencyjnych obejmuje następujące obszary tematyczne:

1. **Ochrona zdrowia** – działania o charakterze profilaktycznym, terapeutycznym i rehabilitacyjnym kierowane do osób zagrożonych uzależnieniami oraz członków ich rodzin, ukierunkowane na wspieranie zdrowia psychicznego i fizycznego mieszkańców.
2. **Polityka społeczna** – inicjatywy służące wzmocnieniu integracji społecznej, wspieraniu rodzin, poprawie sytuacji życiowej osób narażonych na wykluczenie społeczne oraz udzielaniu pomocy grupom szczególnego ryzyka.
3. **Edukacja i wychowanie** – realizacja programów profilaktycznych w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych, promujących zdrowy styl życia, rozwój kompetencji psychospołecznych oraz kształtowanie postaw odpowiedzialności i samokontroli.
4. **Kultura i sport** – wspieranie działań umożliwiających mieszkańcom, w szczególności dzieciom i młodzieży, aktywne i kreatywne formy spędzania czasu wolnego jako alternatywę dla zachowań ryzykownych.

ograniczanie prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, – podejmowanie działań z zakresu profilaktyki antynarkotykowej, w tym wspólnych kampanii informacyjnych oraz działań kontrolnych

- podnoszenie kompetencji funkcjonariuszy Policji w zakresie profilaktyki uzależnień poprzez udział w szkoleniach oraz działaniach edukacyjnych realizowanych we współpracy z Gminą i GKRPA, – wyposażenie służb zaangażowanych w działania profilaktyczne i kontrolne w niezbędne narzędzia diagnostyczne, w szczególności urządzenia do badania stanu trzeźwości oraz testy do wykrywania substancji psychoaktywnych.

Wszystkie powyższe działania są realizowane w zgodności z dokumentami o charakterze krajowym i lokalnym, które wyznaczają ramy strategiczne oraz zadania w obszarze promocji zdrowia, profilaktyki uzależnień oraz polityki społecznej. W szczególności są one skoordynowane z:

1. **Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021–2026** – który określa cele i kierunki działań w zakresie promocji zdrowia, zdrowia psychicznego oraz profilaktyki uzależnień i chorób cywilizacyjnych, stanowiąc podstawę krajowej polityki zdrowotnej.
2. **Regionalnym Programem Ochrony Zdrowia dla województwa zachodniopomorskiego** – który wskazuje działania promujące zdrowie psychiczne, inicjatywy profilaktyczne oraz strategie ograniczania negatywnych skutków używania substancji psychoaktywnych na poziomie województwa.
3. **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Barlinek** na lata określone w uchwale Rady Miejskiej, dokument ten uwzględnia m.in. działania profilaktyczne wobec uzależnień oraz propozycje działań środowiskowych i pomocy społecznej odpowiadającej na lokalne potrzeby mieszkańców.
4. **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Gminie Barlinek**, który został opracowany na bazie diagnozy społecznej i zapisów strategii lokalnych oraz wskazuje konkretne zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom oraz wsparciem osób i rodzin dotkniętych tymi problemami.
5. **Programu współpracy Gminy Barlinek z organizacjami pozarządowymi** – dokument ten wzmocnia partnerstwo Gminy z NGO oraz sektorem obywatelskim i jest istotnym narzędziem wspierania lokalnych działań społecznych, w tym profilaktyki uzależnień oraz rozwiązywania problemów zdrowotnych i społecznych

Aby osiągnąć oczekiwane i trwałe rezultaty, działania profilaktyczne oraz pomocowe powinny mieć charakter interdyscyplinarny i kompleksowy. Z tego powodu istotne jest, aby podejmowane inicjatywy były kierowane równocześnie do różnych grup odbiorców – w szczególności do dzieci i młodzieży, zwłaszcza zagrożonych wykluczeniem społecznym lub trudnościami w przystosowaniu, a także do ich rodzin, osób realizujących zadania z zakresu profilaktyki i wsparcia oraz do całej społeczności lokalnej.

II. Wnioski i rekomendacje wynikające z „Diagnozy problemów uzależnień na terenie Gminy Barlinek”

Niniejszy fragment Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2025–2028 obejmuje wnioski oraz rekomendacje sformułowane w oparciu o opracowanie pt. „Diagnoza problemów uzależnień na terenie Gminy Barlinek”, przygotowane przez Krokus Pracownia Szkoleniowa z Krakowa na zlecenie Gminy Barlinek.

Skala i charakter używania substancji psychoaktywnych w Gminie Barlinek

W celu oszacowania skali problemów związanych z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych na obszarze Gminy Barlinek przeprowadzono kompleksową analizę, opartą na danych pochodzących z dwóch głównych źródeł. Po pierwsze, zgromadzono informacje od instytucji i podmiotów, które na co dzień zajmują się przeciwdziałaniem skutkom nadużywania alkoholu oraz środków odurzających. Po drugie, wykorzystano wyniki